

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 83 0 П 002062 12 Рев
Бања Лука, 13.12.2012. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Војислава Димитријевића, као чланова вијећа, у правној ствари по тужби тужитељице Р.С. из В.К., општина М., РС, коју заступа пуномоћник Н.Ж., адвокат из З., ..., против тужене Т.Т. из М., коју заступа пуномоћник Ј.Н., адвокат из З., ..., ради поништења уговора о доживотном издржавању, те по противтужби тужене Т.Т. из М., коју заступа пуномоћник Ј.Н., адвокат из З., ..., против тужене Р.С. из В.К., општина М. РС, коју заступа пуномоћник Н.Ж., адвокат из З., ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужитељице и о ревизији тужене против пресуде Округног суда у Бијељини бр. 83 0 П 002062 11 Гж од 06.02.2012. године, на сједници одржаној дана 13.12.2012. године, донио је

П Р Е С У Д У

Ревизија тужене Т.Т. се дјелимично усваја, пресуда Округног суда у Бијељини бр. 83 0 П 002062 11 Гж од 06.02.2012. године, у оспореном дијелу одлуке о противтужбеном захтјеву и у дијелу одлуке о трошковима поступка, преиначава и суди:

Жалба тужене се дјелимично усваја, пресуда Основног суда у Зворнику бр. 83 0 П 002062 08 П од 03.11.2011. године преиначава тако што се утврђује да је тужитељица, отуђењем к.ч. 491, зв. П., површине 4386 м², и к.ч. 492 П. површине 4735 м² В.М., сину Б. из Д.П., уговором број Ов-459/78 од 18.05.78, те отуђењем к.ч. 2933 (правилно би било к.ч. 2433) Х., њива 6. класе, површине 1080 м², к.ч. 2637 Х., њива 5. класе, површине 1597 м², М.Т., сину Б. из Г.П., к.ч. 560 С. шума пете класе, површине 1326 м², Б.Р., сину В. из Г.П., све у п.л. 502 к.о. П., намирена у свом насљедном дијелу од $\frac{1}{2}$ који је насљедила иза оца Р.С., те да су преостале некретнине које се воде у том п.л. искључиво власништво пок. Ј.С., које некретнине је иста за живота уговором о доживотном издржавању овјереним код Општинског суда у Зворнику Р-160/74 од 16.08.1974. године послје своје смрти оставила у насљеђе туженој што је тужитељица дужна признати, као и туженој надокнадити трошкове парничног поступка у износу од 7.400,00 КМ.

У осталом дијелу ревизија тужене, те ревизија тужитељице у цјелости, се одбијају.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Зворнику бр. 83 0 П 002062 08 П од 03.11.2011. године, одбијен је тужбени захтјев тужитељице-противтужене (у даљем тексту: тужитељица) којим је тражила да се утврди да су стечени услови

за раскид уговора о доживотном издржавању закљученог код Општинског суда Зворник дана 16.08.1974. године, под бројем Р-160/74, између тужене-противтужитељице (у даљем тексту: тужена), као даваоца издржавања и Ј.С., мајке парничних странака, као примаоца издржавања, из разлога што тужена није испуњавала своје обавезе издржавања сада пок. Ј.С., те да се тужена обавезе то признати и трпјети. Истовремено, одбијен је тужбени захтјев тужене којим је тражила да се утврди да је тужитељица, отуђењем к.ч. 491. зв. П., површине 4386 м², и к.ч. 492 П. повр. 4735 м² В.М. сину Б. из Д.П., уговором број Ов-459/78 од 18.05.78, те отуђењем к.ч. 2933 (правилно би било к.ч. 2433) Х., њива 6. класе, површине 1080 м², к.ч. 2637 Х., њива 5. класе, површине 1597 м² М.Т., сину Б. из Г.П., те отуђењем к.ч. 551 зв. М., њива 4. класе, површине 1297 м², к.ч. 560 С., шума 5. класе, површине 1326 м² Б.Р., сину В. из Г.П., све у п.л. 502 к.о. П., намирена у свом насљедном дијелу од ½ који је насљедила иза оца Р.С., те да су преостале некретнине које се воде у том п.л. искључиво власништво пок. Ј.С., а које некретнине је иста за живота уговором о доживотном издржавању овјереним код Општинског суда у Зворнику Р-160/74 од 16.08.1974. године послје своје смрти оставила у насљеђе туженој, те да се тужитељица обавезе то признати и туженој издати подобну исправу за пренос дијела од ½ у п.л. 502. к.о. П. у корист тужене, а у противном да пресуда у свему замијени ту исправу. Одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини бр. 83 0 П 002062 11 Гж од 06.02.2012. године, жалба тужитељице и жалба тужене су одбијене и првостепена пресуда потврђена. Одбијен је и захтјев тужитељице за накнаду трошкова жалбеног поступка у износу од 560,00 КМ.

Благовремено изјављеном ревизијом другостепену пресуду, у дијелу којим је одлучено о тужбеном захтјеву, побија тужитељица због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права са приједлогом да се побијана одлука укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Такође благовремено изјављеном ревизијом другостепену пресуду, у дијелу којим је одлучено о противтужном захтјеву, побија и тужена због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права са фактичким приједлогом да се побијана пресуда преиначи.

Одговори не ревизије нису поднесени.

Ревизија тужитељице није основана, док је ревизија тужене дјелимично основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитељице којим је тражила да се утврди да су стечени услови за раскид уговора о доживотном издржавању закљученог код Општинског суда у Зворнику дана 16.08.1974. године, под бројем Р-160/74, између тужене, као даваоца издржавања, и Ј.С., као примаоца издржавања, те да се тужена обавезе наведено признати и трпјети.

Предмет спора је и противтужбени захтјев тужене којим је тражила да се утврди да је тужитељица отуђењем парцела, поименично наведених у изреци првостепене пресуде, све уписане у п.л. 502 к.о. П., намирена у свом насљедном дијелу од $\frac{1}{2}$ иза оца Р.С.1, те утврди да су преостале некретнине уписане у том п.л. искључиво власништво пок. Ј.С. и да је те некретнине Ј.С. оспореним уговором о доживотном издржавању оставила у насљеђе туженој, као и захтјев да се тужитељица обавезе то признати и туженој издати подобну исправу за пренос сувласничког дијела од $\frac{1}{2}$ на парцелама уписаним у п.л. 502 к.о. П.

Одлучујући о захтјевима странака, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је између мајке парничних странака Ј.С., као примаоца издржавања, и тужене, као даваоца издржавања, дана 16.08.1974. године закључен уговор о доживотном издржавању, овјерен код Општинског суда Зворник под бројем Р-169/74; да је овим уговором Ј.С. туженој оставила у насљеђе, послје своје смрти, некретнине уписане у з.к. ул. 91, 92 и 274 к.о. П., односно све уписане у п.л. 502 к.о. П., као и парцелу к.ч. 551, звана М., површине 1297 м², уписана у п.л. 737 к.о. П., те све своје покретне ствари; да је чланом 1. тог уговора наведено да ју је тужена и до тада помагала у издржавању, те да се тужена обавезала да ју и убудуће издржава и то: давањем довољне количине хране, одјеће, обуће, огрева, да јој са супругом обрађује имање, те у случају болести обезбиједи помоћ љекара, те да је након смрти сахрани и подигне надгробни споменик; да тим уговором није била уговорена заједница живота; да је оставинским рјешењем број Ов-252/73 од 14.11.1972. године расправљена заоставштина иза Р.С. (супруг Ј.С. и отац тужитељице из ове парнице) и да су тим рјешењем као његови законски насљедници оглашене Р.С. и Ј.С., са по $\frac{1}{2}$ дијела, на некретнинама уписаним у з.к. ул. 92,79, 274 к.о. П., којим некретнинама одговарају некретнине уписане у п.л. 502 к.о. П.; да је у том рјешењу погрешно означен з.к. ул. 92, у којем оставилац није ни био уписан; да је Ј.С. умрла 1990. године и да је рјешењем број О-375/91 од 13.01.1992. године прекинут оставински поступак иза ње и тужена упућена на парницу ради доказивања обима оставштине иза исте; да је тужена кћерка Ј.С. из њеног првог брака; да је прије закључења уговора о доживотном издржавању Ј.С. продала парцелу к.ч. 481, површине 1635 м²; да је Ј.С. купопродајним уговором продала и парцелу к.ч. 551, површине 1297 м², уписану у п.л. 737 к.о. П. (на којој је била уписана по другом основу, а не по основу насљеђа иза супруга Р.С.1); да су током 1978. и 1979. године Ј.С. и тужитељица, заједно или уз међусобну сагласност, продале више парцела које су биле уписане у п.л. 502. к.о. П. и то тако што је тужитељица сама продала парцеле к.ч. 491 и 492, укупне површине 9121 м², те су заједно продале парцеле к.ч. 560, 2433, 2637, укупне повр. 4003 м²; да су на темељу рјешења о насљеђивању иза пок. Р.С.1, Ј.С. и тужитељица, у земљишној књизи са одговарајућим сувласничким дијелом уписане 1972. године, док су 1978. године уписане у п.л. 502 к.о. П.; да су и сада на преосталим парцелама из п.л. 502. к.о. П. са сувласничким дијелом са $\frac{1}{2}$ дијела уписане тужитељица и Ј.С.; да је, у вријеме закључена уговора о доживотном издржавању и по смрти супруга Р., Ј.С. сама живјела у кући у П.; да је у том периоду тужитељица била у ванбрачној заједници, док се тужена 1965. године удала у М., али је радила у иностранству; да је након тога у једном периоду Ј.С. живјела код тужене; да је посљедње године свог живота живјела код тужитељице (која је по закључењу другог брака одселила у С.) гдје је и умрла; да су Ј.С. заједнички сахраниле тужитељица и

тужена, а да је истој тужена подигла споменик; да јој је тужена за њеног живота из Њемачке (гдје је и даље радила) чинила поклоне и слала паре „по потреби“ .

Код тако утврђених чињеница, првостепени суд је закључио да ни једна од уговорних страна није у цјелости испунила обавезе по предметном уговору о доживотном издржавању, јер је Ј.С. након закључења уговора продала дио некретнина које су биле предмет уговора, док су давања тужене по овом уговору била повремена, али је даље нашао утврђеним да ниједна није изражавала незадовољство усљед тога, нити је захтијевала раскид уговора. Слиједом тога, закључио је да су уговорне стране прећутно прихватиле редуцирање обавеза по овом уговору и да тиме нису испуњени услови за раскид истог у смислу одредбе члана 123. став 3. Закона о насљеђивању – Службени лист СР БиХ 7/80 и 15/80, даље: ЗН), па је тужбени захтјев тужитељице за раскид уговора о доживотном издржавању одбио. Истовремено, нашао је да је између тужитељице и Ј.С. постојала сагласност да свака од њих продаје свој сувласнички дио, насљеђен иза Р.С.. Налазећи, даље, да је свака прометовала свој сувласнички дио, закључио је да се не може сматрати да је продајом означених парцела тужитељица намирена у свом насљедном дијелу, па је из ових разлога одбио противтужбени захтјев тужене.

Одлучујући о жалби тужитељице и жалби тужене, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, уз одговор на жалбене наводе да је новцем добијеним од продаје земље Ј.С. финансирала изградњу куће тужитељице, а исти није користила за своје издржавање, па је изјављене жалбе одбио и првостепену пресуду потврдио.

Побијаном одлуком је правилно одлучено о тужбеном захтјеву тужитељице, док одлука другостепеног суда о противтужбеном захтјеву тужене није правилна.

Према чињеницама које су утврдили нижестепени судови, обавезе уговорене спорним уговором о доживотном издржавању није у цјелости испоштовала ни једна од уговорних страна. Ј.С., као прималац издржавања, је по закључењу уговора продала дио парцела које су биле предмет располагања овим уговором. Тужена, као давалац издржавања, је од закључења уговора (којим додуше није била уговорена заједница живота) била на раду у Њ. и повремено је мајци слала поклоне и паре (како наводи у исказу „некада у мјесецу, а некада у два до три мјесеца“), а Ј. је у неколико наврата боравила и код ње у Њ. ради лијечења. Последње године свог живота Ј. је живјела код тужитељице, која се такође о њој старала.

Међутим, иако тужена није у цјелости извршавала уговорене обавезе, Ј.С. за живота (од закључења уговора 1974. године па до 1990. године) није тражила раскид предметног уговора о доживотном издржавању, нити је изражавала незадовољство због закључења истог. Раскид уговора није тражила ни тужена, иако је Ј. отуђила дио некретнина које су биле предмет тог уговора.

Слиједом тога, те имајући у виду да је Ј.С. код закључења уговора о доживотном издржавању имала у виду и раније издржавање које је примала од тужене, прије закључења уговора, правилан је закључак нижестепених суда да

су обе уговорне стране прихватиле редуцирање својих обавеза по овом уговору и да тиме нису испуњени законски услови из одредбе члана 123. ЗН, која је била на снази у вријеме закључења оспореног уговора, за раскид истога, па су нижестепене пресуде правилне у дијелу којим је одлучено о тужбеном захтјеву.

Из датих разлога се не могу прихватити ревизиони наводи тужитељице да је утврђење неизвршења обавеза по уговору морало довести до раскида истога, јер је већ речено да се у ствари ради о дјелимичном неизвршењу обавеза обију страна, са чиме су се обе стране сагласиле.

Насупрот томе, тужена у ревизији основано наводи да је купопродајним уговорима тужитељица отуђила свој сувласнички дио иза оца Р.С. и да нижестепене одлуке у дијелу којим је одлучено о противтужбеном захтјеву нису правилне.

Рјешењем о наслеђивању иза Р.С. број О-252/72 од 14.11.1972. године, као његове законске наслеђнице су оглашене супруга Ј.С. и кћерка Р.С. (тужитељица у предметној парници), са по $\frac{1}{2}$ сувласничка дијела на некретнинама уписаним у з.к. ул. 92, 179 и 247 к.о. П., што одговара некретнинама уписаним у п.л. 502 исте к.о. Према подацима из допуне налаза вјештака геометра Србијанке Ранђеловић, у часу смрти Р.С.1 је био уписан у п.л. 502 к.о. П., на парцелама укупне површине од 23.725 м². Прије закључења спорног уговора о доживотном издржавању Ј.С. је продала парцелу к.ч. 481 зв. Б..

Предметним уговором о доживотном издржавању Ј.С. је могла располагати само својим сувласничким дијелом од $\frac{1}{2}$ на овим некретнинама. Како су тада у означеном п.л. на Р.С.1 биле парцеле укупне површине од 22.482 м² (у том п.л. тужитељица и Ј. су се уписале тек 1978. године), произлази да је уговором о издржавању Ј. могла располагати парцелама у површини од 11.241 м², а преосталих 11.241 м² је припадало тужитељици. Ј. је, поред тога, предметним уговором располагала парцелом к.ч. 551, звана М., површине 1297 м², уписана у п.л. 737 к.о. П., коју је посједовала по другом основу (те коју је продала по закључењу уговора о доживотном издржавању). Купопродајним уговорима током 1978. и 1979. године тужитељица је продала парцеле к.ч. 491 и 492, укупне површине 9.121 м², а поред тога је заједно са Ј. продала парцеле к.ч. 56, 2433 и 2637, укупне површине 4.003 м². Произлази да је тужитељица, уз сагласност другог сувласника, отуђила парцеле из означеног п.л. у укупној површини од 11.122 м². Разлика до њеног сувласничког дијела износи 119 м², па с обзиром на укупну површину парцела може се узети да се ради о незнатној разлици и да је тужитељица купопродајним уговорима отуђила свој сувласнички дио који јој је на тим некретнинама припао иза оца Р.С.1

Преостале парцеле у том п.л. у површини од 9.358 м² (Ј. је продала заједно са тужитељицом 4.003 м², односно продала је 2.001 м²) припадају сувласничком дијелу Ј.С. и исте су у коначном предмет располагања по уговору о доживотном издржавању. Оставина иза Ј.С. је прекинута и тужена је упућена на парницу ради доказивања обима заоставштине.

Слиједом тога, основаним се показује противтужбени захтјев за утврђење да је описаним продајама тужитељица отуђила свој сувласнички дио из п.л. 502 к.о. П. и да преостале некретнине из истога припадају Ј.С. (без обзира што су и даље у овом п.л., са по ½ дијела, уписане тужитељица и Ј.С.) и да су исте предмет располагања уговором о доживотном издржавању, па је нижестепене пресуде ваљало преиначити и овом дијелу противтужбеног захтјева удовољити.

Међутим, противтужбеном захтјеву се не може удовољити у дијелу којим је обухваћена и парцела к.ч. 551, јер је ова парцела уписана у п.л. бр. 737 к.о. П. на Ј.С. и то по другом основу, а не на темељу наслеђивања иза супруга Р.С.1. Исто тако, захтјев није основан ни у дијелу којим је затражено издавање исправе подобне за пренос сувласничког дијела, јер се овакав захтјев може заснивати само на обавези из правног посла да се пренесе право својине (члан 33. Закона о основним својинско-правним односима („Службени лист СФРЈ“ број 6/80 и 36/90, те „Службени гласник РС“ бр. 38/03) који је био на снази у спорном периоду), о којем правном односу између парничних странака није ријеч.

Из датих разлога, ревизија тужитељице је одбијена, док је ревизија тужене дјелимично уважена, примјеном одредаба члана 248. и 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 - даље: ЗПП).

Слиједом тога, примјеном одредаба члана 397. став 2. и члана 386. став 3. ЗПП, ваљало је преиначити и одлуку о трошковима поступка и туженој у цјелости досудити парничне трошкове које је имала у овој парници (јер је успјела са противтужбеним захтјевом, осим у незнатном дијелу, док је захтјев тужитељице одбијен као неоснован). Тужена је у овој парници имала трошкове заступања по пуномоћнику адвокату на рочиштима одржаним 8.1.1998., 30.10.1998., 25.1.2000., 22.2.2000., 13.2.2001., 23.7.2001., 30.11.2001., 21.2.2002., 26.3.2002., 18.6.2002., 26.7.2002., 9.12.2010., 21.2.2011., 16.5.2011. и 20.6.2011. године, у износу од по 480,00 КМ, што износи 7.200,00 КМ, те трошкове вјештачења у износу од 200,00 КМ, док у спису нема доказа да је плаћала судску таксу (накнаду које потражује), а тужена није тражила накнаду трошкова жалбеног и ревизионог поступка, па је тиме имала парничне трошкове у укупном износу од 7.400,00 КМ, који износ јој је и досуђен.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић